

først har ført denne Sag frem, tillade mig i nogle Ord at udtale mig om. Jeg skal da først bringe den høitærede Minister min Tak, fordi han har efterkommet Amtsraadets Anmodning om, at denne forældede og, som jeg skal søge at paapege, ubillige gamle Forordning maa blive sat ud af Kraft, og at Gaardene paa Bornholm maa blive undergivet samme Arvevillkaar som de, der gjælde for det øvrige Kongerige. Tanken i den gamle Forordning har ganske vist været den at bevare Bornholms Selveiergaarde i de samme Familier. Denne Tanke kan vistnok synes smuk og rigtig, men jeg skal imidlertid ikke komme videre ind paa at drøfte denne. Den er dog ikke gennemført i sin Almindelighed, idet Forordningens Bestemmelser ikke hindre, at Gaardene ved Omgaaelse af Loven kunne sælges til Fremmede, saaledes at altsaa det, som har været tilsigtet, er blevet illusorisk. Det er saaledes en Kjendsgjerning, at der kun er ganske enkelte Gaarde i hvert Landsogn, som gennem flere Slægter er blevne bevarede i samme Familie. Altsaa, hvad der har været tilsigtet ved Forordningen, er ikke opnaaet. Man er i mange Tilfælde kun blevet ved den gode Hensigt; men hvad der derimod er flet, hvilket dog vistnok ikke har været Hensigten, er, at naar f. Ex. en Eier eller Eierinde af en saadan Gaard dør, og der ikke er truffet de fornødne Forholdsregler, saa bliver Gaarden udkjendt til den efter Forordningen nærmest berettigede Arving, der nu paa en efter moderne Begreber uretfærdig Maade begunstiges paa de øvrige Arvingers Bekostning. Naar en Eier eller Eierinde af en Selveiergaard saaledes afgaar ved Døden, saa bliver Gaarden som sagt udkjendt til den Arveberettigede, og det paa saa billige Villkaar, at den Arveberettigede i mange Tilfælde faae lige saa meget som alle de øvrige Sødskende tilsammen. Dette kunde der endda fra en vis Side set være noget Berettiget i, naar det derved kunde opnaas, at Gaarden blev i samme Familie; men det er oftere flet, at vedkommende nymyndige Arvings Bærg har faaet Tilladelse til at sælge Gaarden, umiddelbart efter at den er falden i Arv, og Forordningen saaledes ganske er bleven ignoreret. At Forordningen nu er ubillig, er givet. Dette viser sig ogsaa tydelig og klart af den Omstændighed, at Selveierne eller Gaardeierne,

hvor de frygte for, at Forordningens Bestemmelser skal komme til Anvendelse efter deres Død, skynde sig at træffe saadanne Forholdsregler i levende Live som at sælge Gaarden og fordele Kjøbesummen mellem Arvingerne, saa at Forordningens Forrifter ei komme til Anvendelse ved deres dødelige Afgang. Det er dog formentlig meningsløst, at der eksisterer en Lov, som Befolkningen frygter for skal komme til Anvendelse, og som den derfor — hvad der jo kan gøres paa lovlig Maade — søger at omgaa ved Forholdsregler som de nævnte. Et eklatant Bevis paa Lovens Uheldighed skal jeg tillade mig, da det nylig er foregaaet, at referere. En Gaard, der i sin Tid, da den faldt i Arv i Henshold til Forordningens § 9, blev vurderet eller, som det i daglig Tale hedder, „sat“ til 3000 Rigsdaler, blev forrige Aar tiltraadt af den Arving, som Gaarden var udkjendt til. Gaarden var da i Handel og Wandel ca. 40,000 Kr. værd, og Gaardarvingen, der, saavidt jeg huster, havde 5 Medarvinger, erholdt saaledes ca. 34,000 Kr., medens de øvrige Arvinger hver kun fik 4—500 Kr., nemlig Sætningssum og Løsøre til Deling, dog med Fradrag af Gaardens Gjæld og Stedfaderens Boeslod og Broderlod. Dette kan dog vistnok kaldes for Uretfærdighed. Forordningen er desuden i flere Punkter meget indviklet, saaledes at den har givet Anledning til adskillige Processer, og da den jo altsaa, som jeg kortelig har søgt at paavise, tillige begunstiger den ene Arving paa en ubillig Maade paa de Andres Bekostning, uden at der derved opnaas, at Gaarden bliver fiktet den samme Familie, saa tror jeg, at det kunde være betimeligt, at denne Forordning bliver ophævet, saa at Bornholms Selveiergaarde kom ind under de samme Bestemmelser i Henseende til Arvegang som de, der gjælde for det øvrige Rige. Jeg skal derfor tillade mig at anbefale dette lille Lovforslag til det høie Things Velvilje.

Justitsministeren (Melleman): Til de fremsatte Bemærkninger skal jeg kun knytte den Udtalelse, at det, der har givet Ministeriet Anledning til at tage denne Sag under Overveielse og bringe dette Lovforslag frem, er Døstet fra Bornholms Side om at blive af med den særlige Arvegangsorden og komme ind un-